

Boekbespreking

Scènes in de Copy Corner, door Joke van der Zwaard, uitgeverij SUN Trancity, 192

blz., € 19,50

ISBN 9789461050038

waardering: vijf sterren (van vijf)

‘Cup-a-souptijd!’

licht ingekort verschenen in De Volkskrant, 16 oktober 2010

copyright Carien Overdijk

Een Marokkaan en een Turk komen een boek kopiëren. Dit is geen mop, maar de aanloop naar een van de tientallen voorvallen uit *Scènes in de Copy Corner*. Ze zijn minutieus opgetekend door psycholoog Joke van der Zwaard in een kopieerwinkel in het volkse Oude Westen van Rotterdam. Ze bivakkeerde er wekenlang om de sociale omgang vast te leggen en te analyseren.

Soms is de stemming grimmig, vaker lollig. Een Hollandse klant die een Aziatische jongen zijn autootje ziet parkeren spreekt hem bij binnenkomst aan met: ‘Heb je wel parkeergeld betaald voor die limousine van je?’ Ander moment: een Surinaams meisje kijkt geërgerd op van het kopieerapparaat: ‘hij doet het niet meer!’ Een klant reageert met ‘Cup-a-souptijd!’

onverwacht

De auteur registreerde ook veel lichaamstaal en voorzag de tekst royaal van foto's. Bijna filmisch ervaar je als lezer hoe de grootstedelijke clientèle elkaar de maat neemt, corrigeert, bedreigt, aanmoedigt en aan het lachen maakt. Vaak krijgen gebeurtenissen een onverwachte wending. Een behoorde meisje ontpopt zich tot assertieve student, een zwerverstype blijkt schrijver.

De microwaarnemingen leiden tot wijze observaties. De psycholoog toont hoe functioneel een buurtwinkel is voor sociale cohesie. Hoe vooroordelen worden ontkracht, hoe humor als smeerolie werkt, en hoe de fysieke ruimte de interactie beïnvloedt. Ze analyseert ook hoe de beide winkeliers de orde weten te bewaren én sfeer scheppen.

niet-geregisseerd

De kracht van dit complete boek – met historie en demografie van de wijk - zit in de duiding van de realiteit. Van der Zwaard maakt zichtbaar hoe juist niet-geregisseerde ontmoetingen het stadsleven versterken en legt de mechanismen erachter uit. Dan gaat het over gezichtsverlies, ruimteclaims, groepsgedrag, normbesef. En over de onmisbaarheid van kleine dienstverleners in een multiculturele stad. Hier geen opgeschroefde idealen als ‘binden en bruggen bouwen’, geen welzijnspaternalisme of geforceerde buurtbarbecues, maar simpele praktijklessen.

Natuurlijk is een kopieershop geen doorsneewinkel. Maar de auteur vroeg en kreeg een stapel andere Rotterdamse adressen waar het goed toeven is. Zeven daarvan, waaronder een ijzerhandel, een islamitische slagerij en een Turkse bakkerij, lieten zich voor dit boek portretteren in minireportages. Politici, stedenbouwers, buurtwerkers: studeer op dit belangrijke verhaal. Stadsliefhebbers: lees, kijk en word vrolijk.